عارف حیتۆ

پاییزا چیای

پاییزا چیای

- هەلبەست : عارف حیتۆ
- چاپا ئێکێ 2004
- دەرهێنانا هونەری و بەرگ: عیسام حەجی تاهر
- مۆنتیڤ: هونەرمەند ستار عەلی
- کەڤالێ بەرگی: هونەرمەند ئازاد شەوقی
- چاپخانا هاوار /دهۆک 2004

پاييز ....
وەلاتێ من بەلگخەزامە ب وەغەرێڤە

گولەکێ بدە من , بێهنا تە ژێ بهێت
یان تفەنگەکێ و بێهنا ئاخێ (1)
ئەڤرو ئێڤاری زوی دادا و بایەك تەزی رویێ من دگەست
هەوارێن ئاسمانی
هەلوەشیانا زەڤیا
گریا زارۆکا ..
من دەرێ باژێری ڤەکر (2) ,
توز لبەر جاددەیان سەلبەندانە و ,
برینێن شوستەیان دڤەکرینە لبەر بارانێ
" مرۆڤ .. وەکو مشکان ل قولاچکا دژین "
لەشێ من تەڤیێ بویە گوە ب رادیوێڤە و ,
دەشتێن بەرین ددەستێن مندا یێ دبنە ئاڤ ..

(1) ماچەکێ بدە من بێهنا ئاخێ ژێ بهێت
یان پەلەکا ئاگری
شەڤرەشا وارێ مە رونکەت ..

(2) دەرگەهێن شویرها مە ل تاقن
دەستێ من تویرکەک ئاخێیە
مشتی خەون و هیڤیێن کەسکن ..

دەهولا شەری لێدا (3) و چەکێ من هۆزانەکە مشت ژ عشقێ
هۆزانێن من دچانتێ تەدا دهەلگرتینە ..,
ئەزێ بێ چەك .. دێ چ کەم ل مەیدانا شەری ؟ !
هەڤوکەکا شەکسپیری لسەر تبلێ، من سەمایێ دکەت

ئەگەر هەبم یان ژی نەبم ..

هەبونا من ژبەر تەیە و نەبونا من ژی ژبو تەیە (4)

تو ئەوا ناڤێ وێ ژیان

جار کراسی ب لەشێ منڤە و جار ژی ناسنامە

سپێدە باش ..

گرنژینا بیتانوکا و جاددەیێن ڤالا

روندکێن سترانەکا خەمگین و گازنێن سالا .. سپێدە باش

پرسیارەکا ساویلکەیی ژمێژە ئەزمانی دخورینیت

سەرێ من یێ کرییە دەهۆل

ئەزێ مری دنڤستنێدا .. ما دێ مرم ؟!!

مرن .. برینەکا هەودایە دچاڤێن من یێن کولدا .

(3) شەر .. ئەمنیێن بەعسییانە و دەم بو دەمی
دەرگەهێ مالا مە دقوتن
زارۆکێن مە ب شەری دهێنە فرشککرن
ب شەری دبن و دناڤ شەریدا مەزن دبن
شەر دورییەکێ پەزێ سپییە
هێشتا ئەم بەرزە نەبوینە ...

(4) وەلات
مستەکا ئاخا پیرۆزە دخوینا مندا
بێهنا مسک و عەنبەران ..
دایە پەیڤێ .

ئەز ب تنێ لڤی ئاقاری

وەلاتێ من دچانتایەکا دیپلوماتدا رادهێلتە من ..,

وەك رویبارەك خوهێ و خوینێ

کەپەنەکە ب ملێ منڤە .. وەکو گەرمی و خوشیا ژینێ

نە ئالایەکی لسەر سینگێ من یێ پان دچینیت

نە گورەکێ فرەو تەنا لسەر ناڤێ من تاپو دکەت

چیڤانوك ژ ئەنییێن کەسك وەریان (5) و ,

ئالوزیێ لەشێ من یێ کرییە کوین

خرخالەکا کوبارییێمە ب پەیڤێن نەء و شکەستنێڤە

ما من چ مایە لبن کوینی ؟!! .. ژبلی تە
وەلاتێ من ... وەلاتێ خوینێ و نێرگزان و ئەڤینیێ
وەلاتێ ژ رۆژێ ئاشکراتر و ژ رازان نەپەنیتر

(5) ئەڤ ژیانا ڤیانا وێ بمنڤە نویسیای
پستە پستا حاجیانە ل مزگەفتێ
سۆلتانەکێ ئوسمانلییان پەزێ مە دۆت
گەنمێ مە سۆت
ل بەهەشتێ .. هەفتێ جاریە و روبیارێن شیرێ سپی و خەمرێ
دێ لەشێ مە کەتە بزۆت ..

دویریێ بەلگێن تەحل پێڤە هاتن
بارانەکا بوهاری , یان ستێرەکا گەلاڤێژێ
حەزا من یا نەپەن دکەتە گومتلەکێ ئاگری و ,,
خوین پێ دفیرییێت ..
برین ب پیانڤە شین دبن و هەر برینەك ئەلندا سپێدەکێیە
درەهەندا دیتنێدا
من وەلاتێ خوە دیت .. لسەر دەستێ عفریتەکی و ,,,
پێنگاڤا من ژێ کورکەکە .. یا ڤالایە
ئەزێ پاشڤەمایی
مت و بێدەنگ وەك " بسمارا درویێ دیوارەکی قوتای "
یێ حێنج و خورت وەکو ئاڤا هارا سیلاڤ هێلای
من پرسیارا کەنگرپەر پەرا نە دکر ..
لێ ,,. نە پەیڤ ژ گەوریا تە دبشکفتن و نە بێدەنگی
تو .. ئەوا گەلگەلە لسەر دەستێ بای
کلیێ هیجرانێ د چاڤا دای .. دێ کیڤە چی ؟ (6)
ژ کەڤران ئاسمینێن شەنگ پێڤە هاتن و
ژ مالبچویکێ ئاخێ .. ستران بوینە کەلات
مالا مە دێ بیتە گوند و گوندێ مە دێ بیتە باژێر ..

(6) ما دل دهێلی
ئەڤی دلێ لبەر دەرگەهێ تە پەریشان
رۆناهیا دیتنێ ژێ ببری و ,,,

ژیانێ بکەیە تاریستان .

دێمێ تە گولیا گەنمییە و ...,
لێڤێن منژی یێن بوینە دەستێن گولیچن
زارۆکەکێ دەڤ برسیمە
ب سینگێ تەڤە یێ بویمە نوژ
ئازریانەکا دلەشێ مندا , کەل یا دهێتێ
نە چ حەبکێن ئارامکەر
نە مەزیقەکا هێدی و تەنا
نە چ ئالاڤێن نڤاندنا موگناتیسی , من ڤێ نینن
ب تنێ .., چاڤێن من و حەزەکا شەبەقی (7)
لەشێن مە هەردووا خاڤ دکەن .

(7) دەولەت .. ئێچەیەکە
هەر پێنج هەستێن من بو دلەرزن

لڤێ هەرایێ ..
هەرایا هەرفاندنا شینوارێن جێ ژڤانا و ,
سلبوونا هەڤدیتنێ
من ژ بێهنا هەناسا خوە گولاڤەك چێکر و .. ,
ژ بێهنا گولاڤێ .. هەناسە دا پشێن تە
هەکو دزڤری و ئەز نڤستی ..
دا بێهنا من ژ هەمی لەشێ تەیێ سپی و پاقژ بێت
وەرزێن سالێ (8) من رێز کرن ..
زڤستان .. دناڤ روندکێن تەدا من دیت
بوهار .. دناڤ سینگێ تەدا من دیت
هاڤین .. دشەهوەتا هەردوو لێڤێن تەدا من دیت
پاییز .. ددویریا تەدا من دیت
لێ .., ئاسمانەکێ پان و فرەهێ مشتی ستێر
چاڤێن تە کربوونە مالەکا دەرگرتی و ,
هەمی نهێنی ژێ دوەریان

من ژی خوە دیت نهێنییەکا گەرم و جوان ل ئاسمانی ..

(8) ل زڤستانێ .. شەرە
ل بوهارێ .. شەرە
ل هاڤینێ .. شەرە
ل پاییزێ .. شەرە

دەمێ بشکوژکێن شەری ڤەبوین
ل پالا چیایەکێ کەسکین
من رستکێن ئاداروکا بو دلبەرا خوە دراچنین
مالخولیانیێن شەیدا و عیشقاوی دنژنین
مالێ من .. حەیرانوکەکا ئەڤینیێ بوو
مالا من .. فەرشەکێ نێرگزان بوو
دلبەرا من :
ئەوا دێمێ وێ گولیەکا گەنمێ گەشێ هێژ نەدوری
ب لەشێ منڤە ببوو پەیڤ و ئاڤ ژێ دباری
ئەز – ئەزەکێ – برسی و بێزار
گەر ل لێڤێن تە چەرم ..
ما دێ چەوا تبلا من یا شەهدێ جەلەبکێ شدینیت ؟! (9)

(9) ئەوێ پێشمەرگە .. ل بوهارا نوت و ئێکێ
سینگێ وی سەرادا گوللەیان بوو
هەردوو پیێن وی سوتی بوون
دلێ وی ئەلهویەک ژێ فری و دادا سەر چیا
دەڤێ وی سترانا ئازادیا
دەمێ شیار بوی
گریا وی دیوارێن نەخۆشخانێ کونکون کرن
تبلا جەلەبکێ نەما بوو ..

بەلاتینك لدور گلوپا ژوورا من خرڤە دبن و دکەڤن
پەیڤێن کەل ژێ دبن و دبنە پەل
جەندەك رێز ب رێز لسەر کاغەزێن موحسین قوچان (10)
سەمایێ دکەن و عشقەکا مازۆشی .. ,
بو وەلاتێ وەکو زەڤیا دهەردوو چاڤێن مندا کولای ..

دبیته سەیران

بو وی گوریّ ..

ژ کێلییێن خوە , وەلاتەکیّ کەپو بلند و جوان دانای ..

دبیته ڤیان

ژبو برینێن باژێری و .. کولانێن هەمی چال

ژبو رێکێن سپی یێن یاخی و .. زەنگلێن لال

ژبو هەژارێن دەربەدەر و بێمال ..

ئەڤ عشقا خوّش و کەل و مازوّشی .. دبیته ستران .

(10) موحسین قوّچان .. تێکهەلەیە
ژ یاخیبونیّ و عشقەک هار و پەیڤێن جوان
سێگوشەیە .. ژ ژنکێن تەر
ژ گولێن زەر
ژ دەولەتەک ئازاد و خوسەر .

دەهولا شەری لێدا و شەڤیّ خوە دبن چەرمیّ منڤە ڤەشارت

بیشەنگ ب بژییێن منڤە هاتن و , دارچنار ژ سینگیّ من شین بوون

گوتن .. شەر سەیرانەك بوهارییە !

گەر سەیران با ..

دا دوو لبێن خەسیّ و شویشەکیّ مەییّ دگەل خوە هەلگرم

دا ماچەکا سەرپیّ و مستەکا ئاڤیّ ژ لەشیّ تە ڤەگرم

دا شەڤێن موّر ژ بخویریّ داگرم

شەر وەلاتە .. وەلاتەکیّ دەڤ ڤەکری (11)

شەر کولاڤە .. ئەو کولاڤیّ توّزیّ لێدای و بای بری

شەر ئاشتییە .. ئەو ئاشتییا لبن پێن جەنگاوەران مری

شەر ..

شەر ..

شەر ..

ما من کورپەیەك دشەڤستانا لەشیّ تەدا هەیە ؟!

خەونان ب چنینا گولانڤە ب بینم ..

(11) **گەلەک سەیرە .. ئەبو زەرریْ غەفاری**
دمالا خوەدا خوارن نەبیت و ..,
شمشێری ژکاڤلان نەکەت ژبو شەری
گەلەک سەیرە .. مللەتەکیْ ژ توخمیْ ئاری
لسەر ئاخا خوە ئالا نەبیت
ببیت نەعامە و ب تەسلیمبوونیْ بچیتە سەری .

ل بالگەهیْ من , شەری خەون نە دیتینە
چ پست پستێن ئەڤینییْ ژی دگوهیْ مندا نە کرینە
مێڤانەکیْ دارگرانە دمالا مندا
تفەنگەکا لویلی سارە ب ملیْ منڤە
ئەزیْ بیْ پەردە
هیڤی .. لسەر روییْ گولان من نکلاندن و ..,
نڤیژێن بارانیْ بو عەوران کرن
خەما من .. مستەکا گەنمی و کەسکاتیا بوهاریْ
شەڤەروکێن پاییزوکی و هەڤبینا یاریْ
چیای ئەز کربوومە سیهوانە و ترپێن دلیْ یاریْ ..,
دناڤ پەیڤێن مندا لێدا ..
تو چیا بوی .. دناڤ تەدا بەرزە بووم (12)
دارستانیْ .. گوپالیْ مفرەقیْ کرە ددەستیْ مندا و ,
سترانەکا کاویس ئاغای
بای .. ناسناما من هەلگرت و پف کرە چرای
رۆژیْ گەوریا من هشککر و ب کەنیڤە دگوتە من :
هێشتا یا مای ..

- نەبەن .. نەبەن , بەختیْ وەمە
نارینا من نەبەن
دلیْ من ییْ دگەلدا .. دیْ من کەتە رەبەن

+ تەرەس .. نڤیژا ناکەی ؟!

- نڤیژ !!

ئەڤە ئەنیا من .. کەسکە ب ماچیکرنا شەملکێڤە
ئەڤە دلیْ من .. پەرەکیْ سپییە دخلویڤە
ئەڤە دەستیْ من .. ییْ گوری بوی ب پاقژییڤە

ئەڤە گاڤا من .. یا پێتی بوی ب چکیێڤە ..

(12) ناڤێ من یێ ژمن کەفتی
کولان — کولان و مال ب مال
ئەز لێگەریام و من نەدیت .. ئەجنا بر !!
ب ئاخێڤە سنگە پێ بووم — یێ خاڤ و شرٍ
هەبیت نەبیت ژڤی وەلاتی دەرنەکەتییە
پیرەکێ کال ..
گوتی مامو : ناڤێ تەیێ دوەلاتیدا و .. ,
ئەڤ وەلاتە .. یێ بەرزە بوی !...

شێخ عەبدلسەلامێ بارزانی گوللە تەقاند
زارۆکەکێ شیرخۆر چاڤێن خوە ڤەکرن
گولێن سور و خویناوی .. لبەر لێڤا دیجلەیێ مویسل
شەمالکێن خەونان هەلکرن
دەستێ من کانیکەك خەونانە .. خەونێن رەوا
خەونێن کەڤزێ گرتی و بوینە بەرچەما دویکێلێ
یێن نەفیکری لسەر رێکێن بێدەنگ و کوچکێن سار و رەشاتیا سێلێ .
زارۆکەکا مهابادی برسا خوە کرە پەیڤەکا یاخی و ,
ژئەنیا قازی باراند .. (13)

(13) سێدارەیێن بەژن کورت و کرێت
دارێن بەرهەمدار و بالا بلند پێڤە لەقیان
فەزای .. کراسێ بەهیێ دخوە پێچا
پەیڤێن دووگیان .. ژ گەوریبان زان .

بارانەکا ئیلونی پرچا من تەر کر و ,
کراسەکێ گولگولی ب ئومێدان کرە بەر من
رویبارەکێ درێژ ژ خوینێ – خوینا گەنجان –
ژ سینگێ ئادارێ ڤەکر و کرە جوگان
زارۆکا من :
لسەر دەفتەرکا خوەیا رەسمی ستێر نەخشاندن
هیڤی چاندن

گوتی بابو : بو من سترانەکێ بێژە ..
ژ خولیا پەیڤێن دۆتی .. من سترانەك كوردی چێكر
بێهنا شەهیدا و رەنگێ گولا لێکر
لێ ..، چ بیاڤێن ئاڤی نە بوون توڤێ سترانێ لێ بچینم
عەرەبیێ نزانم و پەیڤێن منژی دیانینە
ئەز پێدڤی مستەکا ئاخا ئازادم :
برینێن خوە لسەر ب جەمینم
ئالایێ خوە لسەر ب هژینم
سترانا خوە پێ ب ڤەژینم .
*   *   *

چیا ....
عەشق دۆمانە و خەون بەفر

چبکێن بارانەکا نەرم و تەنا
رویێ پەنجەرا ژوورا من دقوتا
ئەزێ مژوول ب نڤیسنا نامەکێڤە ..،
عشق ژێ بباریت
گوللەیەك ساربوی کەفتە سەر بەرپەرێ ئێکێ و ،
من خەونێن خۆیێن بۆری دانە دەستێ بای (1)
پەیڤێن نووترکی ژ نامەیا من یا عشقاوی وەرهان و ،
بونە گلوازەك نێرگزان
ژبو بەرچەما بوهارەکا نوو گرنژین

لێ ..,
عەڤرێن درەوین باران نە باراند
بلبلێن خەمگین سترانا کەیفێ نە خواند
بشکۆژ نە ڤەبوون
سۆز غەوارە بوون
هەمی تشتێن من وەك خۆ مان
دێمێ متبۆی دپاپۆرەکا خەونێن هەپارەییدا
پەیڤێن هشکبۆی دهۆزانەکا خەونوکیدا
خەونەکا بێدەنگبۆی دبڕیارەکا گێولوییدا
گێولەکێ دامای دناڤ بەخچەیەکێ گەشێ دەمدەمیدا
قەهوەیەکا تەحل و بەهییەکا کەسك و ..,
مرادەکا ددەڤێ گورگیدا
....
تو .. ئەوا نیڤەك دچاڤێن مندا مری و ,
نیڤەکا دن هێشتا نە بۆی
ئەوا ئەز ب هاتنێڤە بەستی و چۆی (2)
ڕۆژەکا گەش نە هەلات ..
کوونێ پەیڤان لبەر هورەبای نە دڕیا
ژڤانێن عاشق و یاخی ب قناریڤە شۆربوون و ,
بێدەنگییەکا ب هەیبەت سەرەخۆشیا ئاسمانیکر ..
کولبێ دادا و چەنگێن سپیکوتران گرێدایبوون
تو دناڤ چاڤێن مندا ژیای
دناڤ پێنگاڤێن من یێن هەژی و مرنا مندا
ما تو گۆڕستانی .. یان ژی چرای(3) ؟
ما تو خەمی .. یان کەیفەکی هێشتا نەزای ؟
خەونێن خۆیێن بریندار بو کێ ڤەگێرم ؟
سیلاڤ خەوتەیە و ئاڤەکا خورت ژێ دکەڤیت
هەر ئاڤەك .. تافیلکرنە و تەهارەتە و دێمێ چیای
هەر برینەك .. نەئەکا درێژە و جەرگێ چیای
خۆشتڤیێن من: ئەوێن ب ژان
ئەوێن ژدەرڤە وییێن ل هوندر

ئەوێن دمالێن خۆڤە , دزینداںکری و بتنێ دگرین

ئەوێن پەز و .. / ئەوێن شڤان

ئەوێن مالا وان قەبرستان

ددلێ مندا دزێن و ڤەدزێن و .. عەشقا چیای

چیا ..

باژێرێ منە و من ژی بەرێ خۆ دا چیای

چیا ..

چیا ..

چیا ..

عشقێ خۆ د هوندرێ چیایدا چاند بوو , دارکاژێن کەپۆ بلند و بەدەو خۆ چەماندنە بەر لنگێن ئازادیێ , بایەکێ هوون پشێن ئەڤینداران ب ئەیونێن گەرم و فیریای ئاراندن .. پەرموچکێن بارانا ئارامبوونێ نم نم روییێن گولەباخێن ژسەر دیواری دالەقاندی .. ب دزیکیڤە ڕادموسان و خەون ددیتن.. فریزێ خۆ ڕاگر, سترانەکا ئەبەدی ژبو ئەبەدییەتێ دکرە ئسمینەکا سپی و دبەر بەرچەما خاتوونەکا نووگهایی و شرین لەیزاند .., تو ئەوا مێیاتی ژێ دباریت و بویە میناکێ باژێرەکێ ژ گوندی زای (4) ...

ئەی .. ئەو خاتوونا هێشتا قرێژێ ل تبلێن وێ یێن پەمبویی نە دادای

ئەو شەمالکا هەردەم هل و دچاڤێن مندا ڤەمریای

ئەی .. ئەوا ب عشقێ هاتییە فرشککرن و ب عشقێ دانای

ئەی .. دلێ من یێ ژمن یاخی و لسەر سینگێ من یێ فرەھ ڕازای

ئەی .. نارینا من یا شەرمین: چیا .. من چەند تو دڤێی .

....

ئەز ژتە بەرەف تە دهێم

ژچیایەکێ بلند ڤەرستم و یێ ل چیایەکێ بلند دگەرییێم

کێ چیا دزی(5) ؟!

هەبوو .. نەبوو

کچکەك هەبوو .. ئەنیا وێ ڕۆژ

دلێ وێ دەریا و پەیڤا وێ نۆژ

ڕۆژەکێ .. چیا بوعەشق و دچاڤێن وێدا نهی

ترس چەمیا

شەرم چەمیا

گونەھ چەمیا

گەردوون چەمیا و سینگێ چیای
سورگولێن ئادارێ پێڤە هاتن
کەچك مەزن بوو ..
دوو هنار ژ سینگێ وێ شین بوون و ...
بیشەنگێ دادا پرچا وێ
چیا مەزن بوو ..
دوو کەڤرێن مەزن ژسینگی شین بوون و ...
بەفرەکا شەڤی دادا کومتی
پێنگاڤ .. جەمدین و سورگول بەهین
کێ چیا دزی ؟!
بازرگانێن شورەشان یان درەوێن وەلاتینیێ
گرنژینێن خاپینۆکێن پولیتیشیان یان ئەیونێن ئەڤینیێ
ئاخ ..
وەلاتێ من .. ژ پۆستالەکا داگیرکەر درەڤی بو پۆستالەکا دی
ژخەمەکا جادووگەر درەڤی بو خەمەکا دی
مادارا ئازادیێ چەند خوون پێ دڤێت ؟!
شەهید .. دمالێن خوۆڤە درازایینە و ...
پەشێمانییەکا دوودل ل ئەنجامی دبارینن ..
من چیا دڤێت و رێکا چیای مشت دوۆمانە (6)
کی دێ رێکێ نیشا مندەت ؟
من وارەکێ ئازاد دڤێت و نەئێن زکێ ئازادیێ
ئێك لپەی یا دی .. پێ ژبەر چوین
دێ بەرەف رەهان زڤرم و سینگێ چیای
سەروو ژنوو , دێ دەسپێکەم ..
ژ وی زارۆکێ ژ برسا مری
ژ وێ کچکا مەهبۆرینا دگەل خۆ بری
ژناله نالا جاددە یێن خوون پێڤە هشکبۆی
ژ وێ مریشکا لسەر هێکێ کورکبۆی پاشی خرشبۆی
ژ وی دەنگێ دگەوریا برووسیێ دا کرِ بوی
ژ دەسکێ خەنجەرا بارزانی و رەونەقا ئالای
دێ دەسپێکەم .. ژ چیای

چیا .. دقویچکەکا سوفییانڤە دحال چوو , سوختەییێن بەر دەرگەهێ کۆچکا شێخی , چاڤ ڤەکری و دەست لسەر جەلەبکێ .. خانی یێن تەنا ب پەرکەفتن و ب ئەنیا شەرەڤانانڤە نووسیان , مەدەد .. مەدەد ....,, پەیڤ ژنڤشتوکێن پەرتاندی دەرکەفتن و لسەر سینگێ وەلاتی نڤستن .. وەلات لسەر لێڤا دەمی هشیار بوو , گول ڤەجەمین و ئاگر پێڤە , ڕشمالەکا درێژ ژ پۆرا سەرێ شەهیدان و دەرسوکێن ب خوون , سەر همبێزکرن .. شوین لێڤێن ئسمانی ب رویێ عەردیڤە روناهیدا و دڕە پەقی , کادیێ بەروبیاڤ مشتکرن و ئاگرێ پۆرسیبا (7) گە شبوو ..

ل رۆژا ئێکێ :

خوون ب تیرۆژکێن ڕۆژێ گەرم بوو .,, ڕەهەند گرنژی

ل رۆژا دووێ :

عشقێ خۆ دتاریستانا چاڤێن ڕەشدا نڤاند .,, هەیڤ گرنژی

ل رۆژا سیێ :

هزران خۆ دفەزاییێ فرەه وەرکر و .,, فەلەك گرنژی

ل رۆژا چوارێ :

کاروانی لهەڤ بونە ڕەشە و ڕێ بەرزەکر .,, ستێرا سوبەهێ گرنژی

ل رۆژا پێنجێ :

چاڤێن شەبەقی یێن بارانێ ب عەردیڤە مان و .,,گیا گرنژی

ل رۆژا شەشێ :

شەهیدان ئاگرێ نەورۆزێ هەلکر و .,, ئومێد گرنژی

ل رۆژا هەفتێ :

زارۆکان دپەرسگەها ئێزیداڤە (8) بخوور سوتن .,, بەرهەم گرنژی

ب چراییێ پەرسگەهێ .. / پەرسگەها ئێزیدا

خەونێن من یێن شل پێ هشکبوون

کەهنییێن هیڤیێ دەربوون

لێ .. مەردۆکی (9) چۆگان دا دەستێ باهوڕێ و .,,

ئاگرێ چاڤێن برسی بشکوژا هیڤیێ سۆت

حەمورابی (10) پەرسگەها پورسیبا دۆت

ئەزەك .. بێ پەرسگەهـ

ل کیڤە نڤێژا دادیێ بکەم !!

مانە مەردۆك چێکرییێ دەستێ نابۆیە(11) !؟

ما کی دبێژیت .. نابۆ , ئەو نابۆیە ...

هەمی تشتێن من وەك خۆنە

دێمیٚ گەشبۆی دناڤ درەوێن سەرابیدا (12)

پەیڤێن نەبوی دشعرەکا پاش ئێخستیدا

خەونەکا دەربۆی دشەڤەکا سۆرا رەشیدیدا

گێولەکیٚ فولبۆی د بەخچەیەکیٚ دامایییٚ سەرمەدیدا

شەربەتەکا شرین و دەواتەکا سپی و ..,

مرادەکا دزکیٚ ڤی دەمیدا

....

تو .. ئەوا نیڤەك دچاڤێن مندا هەل و ..,

نیڤەکا دن ب لەشیٚ من ییٚ خافڤە پەل (13)

دێمیٚ تە زارۆکە – زارۆکەکیٚ نەبالقبۆی – هەرە

رازا تە سترانە – سترانەکا هێشتا نەبۆی – هەرە

پەیڤا تە چنارە – چنارەکا ژ قورمی قربۆی – هەرە

ما دارێن قرپای .. سیبەریٚ ل کیٚ دکەن ؟!

پرسیارەکە و دیٚ ئازرینم (14) ...

....

تو نانیٚ گەرمیٚ تەنووریٚ بۆی .. وەك نانیٚ دایکا من

تو دەستیٚ دلوڤانیٚ ئاسمانی بۆی .. وەك دەستیٚ بابیٚ من

تو هەستەکا نازك و سادەو گەرمبۆی .. وەك هەستا من

تو ناڤەکیٚ خۆش و شرین و شەرمن بۆی .. وەك ناڤیٚ من

تو سیتافکبۆی .. سیتافکا من

شەرابەکا کەڤنا (موعەتتەق) تەدا من .. سەرخۆش نەبووم

خەونەکا نوویا (موتلەق) تە دامن .. لدویف چووم و بەرزە بووم

پەییسکەکا بلندا هەژی و (موسەددەق) تە دا من ..

بورجان هێلینکێن چڤیکان شەوتاندن و کەیفخۆش نەبووم

مرنەکا بیٚ ئێشانا (موحەققەق) تە دا من ..

دلیٚ من بو کوترکەکا چەنگ ڤەکری و بن ئاخ نەبووم

ما تو خەونی .. / یان کابیسی ؟

تو ملیاکەتی .. / یان ئبلیسی ؟

تو – ئەوا سیتافکا من – دیٚ کەنگی ژ تە رزگار بم ؟

ما ئێك هەیە ژ خۆ رزگار بیت (15) ؟!!

چ پەناگەهـ هەسپێن من یێن حێنج ناحەوینن

چ تیمارگەهـ برینێن من یێن ب رێنج ناکەوینن

دێ دلێ خوٚ بوٚ خەمان ڤەکەم

خەمێن هوور

خەمێن کوور

خەمێن دوور

وەکو خوشیێ .. دوور

وەکو ماچەکا سەرپێیا چاڤێ چیای .. دوور

دێ هێمە ڤە دناڤ مالبچیکێ چیایدا و .. ,

دێ دەسپێکەم .. ژ چیای

من چەند تو دڤێی .. چیا (16) !!

ب ڤیانا تە ڤە هەلوەشیام و ..,

پرتکێن من یێن ژ من خەریب هەلوەریانە بەرباراىێ

سەبەتکەکا سێڤێن بەرواریا و سەرهاتییەکا عیسێ دەلا
مستەکا ئاڤا خابووری و گولیەکا گەنمێ دوبانێ
کەڤرەکێ کەڤنارێ دوٚلێن خەنس و .. تەرتیلەکا دێرا بەرٍانێ
بیرهاتنەکا شکەفتا هەلامەتا و .. ,
ڤەولەکێ ب کوردیێ دلڤەکەر ل چوارشەمبەکا نیسانێ

وەك زئبەقی لدوٚر تەوەرێ من خرڤە دبن و ژ من دکەڤن

وەلاتێ من .. لایلایا دایکەکا کارکەرە

سحرەکا دووبارەکرییا دووکەرە

ما من چ لتە کرییە ؟!

هەر لایەکێ ژ دل هێڤکەمێ .. دێ تەبینم (17) .

....

سیتافکا من – ئەوا دوپیشك – ب دەهمەنێڤە

ئەوا دندکێن ئوکسجینی ب وەغەرێڤە

ئەوا ئەز ب تیروٚژکێن روٚژێ ڤاندیم و ,

رویێ یارا من ماچکری ..

ئەوا ناڤێ من .. ب ئاسمانیڤە کوٚلاجکری

ئەوا هزار سوٚز و عەهدێن خوراگریێ داینە من و ،

ب دزیکیڤە ڕازا من دایە فەزای و بو ئاسۆیێ خویاکری
سیتافکا من ئەوا ستوو لێ فڕی ..
ناڤێ من یێ کرییە وار و لەش لێ بڕی ..
....
ئەز دناڤ ئیرۆسیدا (18) ڤەدژیم و سیتافکا من تاناتۆسە (19)
بیابانەکا هشکم و سیتافکا من شێخ ئەبرۆسە (20)
جار ئەزم .. جار سیتافکا من
هەکو ئەز بلا .. ئەو دبیتە نەء
هەکو ئەز نەء .. ئەو بلایە
تاریستان داددەتە چاڤان و ئەو چرایە
پەیڤێن ڤێ هۆزانا نیڤەك بەهەشت و نیڤ جەهنەم
نیڤەك لەززەت و نیڤا دی خەم
هەستا من یا هار پێ دخۆریێت
ئاخ .. دچاڤێن مندا بتەکا پیرۆزە و بەلگان ددەت
ما دێ کیڤە چم (21) .. ئەگەر بچم
ما دێ کیڤە هێم .. ئەگەر بهێم
هاتن و چوون , ئالۆزییەکە وێرایە من ..
شعرا منژی چاڤلێکرنا ئالۆزییێە
.. دووانییەکە بەربۆیە من ..
شعرا منژی چاڤلێکرنا دووانییێە
ئەزێ خەریب ژ پاشەرۆژێ و خەونا بهێت
بیرهاتنەکا نە ئازریای دەرگەهێ هزرا من دقوتیت

شعرێ چارمێکیا خۆ لبەر عەرشێ مەزن ڤەدابوو , کوونەکێ ژ گولان چێکری و ب خوونێ ئاڤدای .... لهنداڤ دوو لەشێن تەزی و شەرمین , سترانا وێرانێ ژبو وێرانێ دستراند .. ما دا چ قەومیت ئەگەر من ژ خافلەتیڤە ماچیکربا .. هەلچۆنێن من یێن کێم سەربۆر , نە لدووف حەزا من یا سۆر بوون, ئەو نە ئاخفت .. ئەز نە ئاخفتم .., بێدەنگیێ جوانترین هۆزانا خۆڕاگریێ کرە دەنگێ تۆپان و تۆپ بوون .. تۆپ (22), شکەفتا چوارستوون مینا دایکەکا دلۆڤان .. ب دلۆڤانی ئەم ب سینگێ خۆڤە قەیدکرین و ژ کەفتنێ کرین.

تو .. ئەوا دبیر دانکا مندا دکەیە هاوار
ئەوا ب لەهیێڤە پەڕەکێ تەنك و بێوار

قەیدێن من ڤەکە و سلاڤا من یا نەرم هەلگرە

ئەز دقەیدێدا یێ بویم و ب قەیدێ یێ کەهیبویم

من دخواست چیرۆکا دلشەواتا هەژارێن متبۆی ژتەڕا بێژم ..

قەیدێ نەهێلا

من دخواست عشقەکا رویسا دچاڤێن زەقدا رەپبۆی

لسەر سینگێ سێلەیان ژخەو هشیارکەم و ..,

خەریتەیا لەشێ فیرهای ب دیوارێ بلند ڤەکەم .. قەیدێ نەهێلا

من دخواست ئایەتا ئەنفالان ژبوئەنفالیێن لالبۆی بخوینم ..

قەیدێ نەهێلا

ئەز دقەیدێدا کەهیمە و قەید ب گوشتێ منڤە ڕزی

....

جوتیاران .. ب زەندێن ئاسنێن چیا چێکر

سوختەیان عشق لێکر و دگەل رووباری بو سەروکانیێ فرێکر

چیا .. قیبلەگەها من یا پیرۆز

قریژێ ل کومتی دادا و خەونا من یا خاپینوك ڕادا

مەلاییێن ئەنی کەسك .. نڤێژا بارانێ کر و ..

باران باری

ئەز ب چیایڤە تافیلبووم

چیا : چەند ژتە خەریبم .. خەریبم خەریب

چەند ژتە هاڤیمە .. هاڤیمە هاڤی

لسەر مژیلانکێن تە دنڤم و هەردەمێ دوورم .. دوورم دوور

....

تو سینگێ پێشمەرگەییێن قەهرەمان بوی .. چیا

تو لەندا دیتنێن شەهران بوی .. چیا

تو گرنژینا عاشقان وجەنگان بوی .. چیا

تو ئەز بوی .. ئەزەکێ خەمگین مات ..

کێ چیا دزی ؟!

دەستێ ئەبو میحجەنێ سەقەفی (23) ژ خوونێ سۆر بوو , وەکو شەرابێ سۆر .. شەراب بو هەلم و خوون بو سنۆر ..,. کەنیزەکان سەماکرن ل هوندرو دۆر ..,. خشیانا شیران لسەر حەفکێن مەجبۆر , بونە بلۆر و دوودلییەکا کوژەک بەربوو لەشێ ئارامیێ و قەرفاند خەون .. خەونا مۆر ..

نیسانۆکێن دداتگ چیایدا تەنا ڕازای
نە سۆراڤا رۆژێیە ب لێڤێن عەردیڤە
نەچانتایێن زارۆکانن ب ملیڤە
نە دیدەیێن عاشقانن ڤەبوین ژ نووڤە
نە سەربۆرێن بابکالکانن ب ئاگریڤە
نیسانوکێن دداتگ چیایدا
چبکێن شەرابا لەشانن ماینە ب شیرێ خالدیڤە
کیێ چیا دزی ؟!
بێهنا گورێن نەشویشتی یان بویمباخێن کۆچکا ئاغای
نیرخچکێن پیستیێ زارۆکان یان هاتنا گودۆی و فرویێ گای
هۆزانێن خوینگەرم و تەییسوك یان بێهنا بای
وەغەرا ڤەگەرا کەسك یان چیرۆکا نیڤەك ژیێ مای
"دلیێ من نە ییێ منە" .. کو بکەمە کوترك و ,
لهنداڤ خەونا نەهاتی بفرینم .. ببوورە
"چاڤیێ من نە ییێ منە" .. کو بکەمە پەلەکا ئاگری و ,
شەڤڕەشا جانیێ تە بسۆژینم .. ببوورە
"دەستیێ من نە ییێ منە" .. کو بکەمە نیهالدان و ,
ئەڤینیا تە تێدا بچینم .. ببوورە
"بەژنا من نە یا منە" .. کو بکەمە دارمازیەکا ژپێرڤەو ,
لسەر سینگیێ تە بمینم .. ببوورە
ببوورە ..
چیا گازی من دکەت و پێنگاڤێن من ,
ب گرانی تەوقیێ دگەل دێمیێ ئاخیێ دکەن .
....
من دیتن دیت دچاڤێن مندا بو دیوار
من مرن دیت دلەپێن مندا بو بوهار
من ژیان دیت ب لەشیێ منڤە یا دبیتە مار
ما دیێ کەنگی تبلێن من یێن زنجیرکری ژ قەیدا دێرین ڤەڕەسیێن ؟
هەکو ڤەدڕەسیێن ..
دیێ هۆزانەکا دووجان ب ئەڤینییێ رێسم

نۆلا ئاوازێن بلندی .. خۆش خۆش
وەکو لڤینێن شانوێ .. گەرم گەرم
میناپەیڤێن تریفایێ (24) .. وێرەك وێرەك
شبتی ئاخا وەلاتێ من .. پاقژ پاقژ
ئاخ ..
وەلاتێ ..
من ..
ما دێ چەند جارێن دی ب کۆلەتیا من ژی
ما دێ چەند جارێن دی
برینێن هەستا من یا نازك بریندارکەیەڤە و ..,
ب کێمێ کەوینی !!
ئێشانەکا دژوار و بەد یا کەفتییە ددانێ من یێ ئاقلی
دێ هەر ددانی هەلکێشم ..
هەر کاغەزا دپۆستێ مندا دێ کانسلکەم
چاڤێن من شلبوون ب دیتنێڤە
دیتن ..
دیتن ..
دیتن ..
" نە دگەل منە" .. دیتنا من یا خاڤ و قەشەنگ
" نە دگەل منە" .. دەنگێ من یێ دا بیتە زەنگ
" نە دگەل منە" .. تبلا من یا دا بیت تفەنگ
" نە دگەل منە" .. دەسمالا من
هەڤالا من
گەرمیا من
ئەڤ هۆزانە چەند درێژ بوو
پر درێژە سۆسرەتا من ..
....
....
....
هەکو دێمێ رۆژێ دپندڤیا و خەلك دنڤستن
پرچا داران دوەرهان و ..,

گەلگەلەیێ ژ قۆرما نە دوور .. نەدیرەبوون
چیرۆکا سەرهاتیێن زێرین ژبو داویێ دگۆتن و دیێژن
پاییز .. بیرهاتنان درێژن و بێزاریێ
کوباریێ دپێژن و هەژاریێ
پاییز .. چاڤحیزەنە
.. دەهبەنە
پاییز ..
پاییز ..
ب دزیکیڤە خۆ دخویسینن و لسەر نزاری پان دبن
چیای .. گازی من دکر
ئەز دێ دهەوارا چیای چم
ئەی شوستەییێن سەربڕ و کال .. دێ وە هێلم
بەخچەییێن سیس .. دێ تە هێلم
دەنگێن هەلوەسەیی و بێمال .. دێ تە هێلم
ئەی تەنیایی ..
هۆسە ..
سەراب ..
ئەی درەوا دێرینا شەهرستانیێ و شەهران .. دێ تە هێلم
ئەی سیتافکا من یا ئەز ژێ نە ڕازی
دێ تە هێلم و دێ دهەوارا چیای چم (25)

ئەز یێ بەرەف چیای دمەشم .. خوینگەرم , نێرین نەرم و خەونەکا مەزدایی .. چیای دیرۆکا خۆ یا کەسک کربوو دسندۆقا باندۆراییێدا (26) و بەرەف دەشتێ دمەشی .. وەکو دوو عاشقێن ستەمدیدە و خەریب گەهشتین ئێک .. وەکو دوو بەلاتینکێن ژهەڤ غەریب گەهشتین ئێک , خەونێن مە پێن مەند بەربونە ئێک .. من خەمێن خۆ پێن لسەرێک کومبوی بو چیای دەرێژکرن , ب سەر خەمەکا مەزنتر هەلبووم .. من گازنێن ژڤەجوونێ پیربوی بو چیای دەرێژکرن, ب سەر گازندەک مەزنتر هەلبووم .. من عشقا خۆ یا ژنوو ڤەبوی بو چیای گۆت , ب سەر عشقەکا مەزنتر هەلبووم .. چیا دمندا بەهی.

ئەز چیا بووم و دێ دهەوارا چیای چم
ئەی حەزا برسی .. خۆداحافیز (27)
ئەی مرنا من یا هەلاویستی .. خۆداحافیز
ئەی ئەو چیایێ بویە دەشت .. خۆداحافیز

ئەی ئەز – ئەویٚ چیا– .. خۆداحافیز
ئەز چیا بووم و دیٚ دهەوارا چیای چم
ئاخ ..
من چەند تو دڤیٚی .. چیا
من چەند خۆ دڤیٚت .
* * *

دەهمەن:

(1) دیٚ وەغەریٚکەی
وەغەرەکا مشت ژ عشقیٚ و کەنینیٚ
وەغەرەکا بارکری ب حەزیٚ و دووجان
ب زڤرینیٚ ..

(2) تە .. حەیزەرانەکیٚ هەی
منژی گولەکا هیٚژ نە ڤەبوی
تە .. گرنژینەکا سادە و ساویلکە یا هەی
منژی خەونەکا عارف حیتۆی

(3) چرای .. گۆڕستان هشیارکر و,
دگەرمە گەرما سەرکەفتنیٚدا
چرا نڤست !!

(4) سەرا ماچەکا بیٚگونەه
بلبلەکیٚ عاشق ل گولەکیٚ دای
گول چرمسی ..
بلبل .. ما بیٚ دووندەه

(5) تو دزی .. یان نیٚرگزی

ئەز نزانم
ل خۆ و تە و نێرگزێ , یێ ب گومانم
یا ئەز دزانم .. نە نێرگزی
لێ کا دزی .. یان نە دزی
ئەز نزانم .

(6) هەکو دۆمانێ
سەرێن ریکا بەرزەکرین
بەژنا چیای بیبیتکا چاڤێن تێهنێ بوو
رێك ددیتن !!

(7) پۆرسیبا : بارێرەکە دکەفتە سەر چەمێ فۆرات ل هەمبەری بابل پەراستنا نابۆی دکر و خوەسەر بوون.

(8) ئیزیدا : پەرسگەها نابۆیە ل بارێرێ پۆرسیبا.

(9) مەردۆك : سەرۆکێ هەمی خۆداوەندانە, چێکەر و دانەرێ عەرد و ئسمانییە, کورێ رۆژێ و بوهارێیە ل دژی تاریستانێ (هندەک دبێژن خۆداوەندێ رۆژێیە) , چوارچاڤ و چوار گوه هەبوون ژبو کو هەمی تشتان ببینیت و گوه لێ ببیت, جارەکێ دەمێ دهێتە مالا خۆ یا لسەر عەردی ل بابل ژ لایێ خۆداوەندێن دیڤە دهێتە گرتن و ئێخسیرکرن , پاشی نابۆ (خۆداوەندێ حکمەتێ ژ پۆرسیبا) وی قورتال دکەت و هەیبەت و دەستەلاتا وی بو ڤەدگەرینیت.

(10) حەمۆرابی : وەکو ئێکەمین دانەرێ یاسایێ ل نهالا دناڤبەرا دوو رووباراندا (1792 – 1750 ب . ز) , دهێتە هژمارتن . بنگەهێ دەستەلاتا وی ل بابل بوو , دەمێ ڤیای بیاڤێ ئیمپراتورییا خۆ بەرفرەهکەت, هێرشکرە بارێرێ پۆرسیبا و ئێخستە دبن دەستە لاتا خۆڤە. دپەرسگەها ئیساکیلاڤە عیبادەتێ مەردۆکی دکر و دەستەلاتا خۆ ژ مەردۆکی وەردگرت.

(11) نابۆ : خوداوەندێ حکمەت و زانستی و چاڤدێرێ شینبوونا گشتوکالی بوو دپەرسگەها ئیزیداڤە ل پۆرسیبا. پشتی پۆرسیبا کەفتییە دبن دەستەلاتا (بابل) ڤە , هاتە گۆتن کو نابۆ کورێ مەدۆکییە و ڤۆرتالکەرێ وییە.

(12) سەرابە ئەڤ ژیانە
سەرابە .. سەراب
سەرابەکا بنەفشییە و یا مشتی باب

(13) ئەز دزانم ..تە دڤێت
پەیڤەکا جوان و نازك بم , وەکو شعرێن جۆلا حاجی

ته دڤێت .. لڤینه‌كا شانویی یا وێره‌كتر بم
وه‌ك ته‌رتۆفیێ عادل حه‌سه‌ن
لیێ عه‌به‌سییه‌ته‌كا بێده‌نگ و مت
ل پرچا من – ئه‌وا حه‌ویێس– شه‌كر باراند

(14) ئه‌ریێ روندكێن سه‌ر رویا جوانترن .. یان ئه‌وێن دچاڤاندا
ئه‌ریێ حه‌زێن نڤستی گه‌رمترن .. یان ئه‌وێن دناڤ لێڤاندا
ئه‌ریێ په‌زێن سه‌ربه‌ردای ب بهاترن .. یان ئه‌وێن دناڤ گۆڤاندا

(15) جه‌مبلعه‌شقه‌كیێ جه‌وابا جدیدانا جڤینگه‌كا جه‌مدی سۆت
وه‌رده‌كه‌كیێ وه‌لاما وه‌رگه‌ریانا ووره‌یه‌كا وه‌رمتی دۆت
لاوه‌كیێ له‌نگه‌ر لسه‌ر لێڤا لێهمشته‌كیێ لاڤژه‌یه‌كا لالبوی دگۆت
هیڤییه‌كا هێژ هشك نه‌بوی هێدی هێدی ب هه‌لمه‌كا هه‌ل دبیته بزۆت

(16) ئه‌ز دزانم تو حه‌ز دكه‌ی بێژمه ته
من تو دڤێی ..
ته دڤێت , دعشقا ته‌دا ب حه‌لیێم و
شه‌ڤبوهێركێن ئه‌ڤینیێ ل هیڤیا دیتنا ته ب بورینم

(17) هێڤكه‌ی باكوری .. دیێ من بینی
سه‌حكه‌ی رۆژهه‌لات .. دیێ من بینی
تێنده‌ی رۆژئاڤا .. دیێ من بینی
به‌ریێ خۆ بده‌ی باشۆری ژی .. هه‌ر دیێ من بینی

(18) ئیرۆس : غه‌ریزه‌یا ژیانیێ دنه‌هشییا مرۆڤیدا.

(19) تاناتۆس : غه‌ریزه‌یا مرنیێ دنه‌هشییا مرۆڤیدا.

(20) شێخ ئه‌برۆس : خوداوه‌ندیێ باو برووسیا لجه‌م ئۆلیێ ئیزدییان.

(21) دلیێ من ییێ ب ناز و مشتی ڕاز

شنەبایەکێ هوونە ددەستێ وەغەرێدا

(22) دەنگێ تۆپان فلاشباکێن وێرانییێ
دبیردانکا من یا دەنگیدا دچینن
ترسەکا ژاندار دچۆکێن مندا شین دبن و
دحەلیێن ..
ئەز دبمە تۆپ.

(23) ئەبۆ میحجەنێ سەقەفی: قەهرەمانەکێ شەرێ (القادسیە) یا ئێکێ بوو, بەری شەری مەی ڤەخوار بوو, هاتبوو زیندانکرن, پاشی ب دزیکیڤە ژ زیندانێ رەڤی بوو بەرەف مەیدانا شەڕی. ژبو غەفراندنا گونەها خۆ گەلەک خەلک کوشتن.

(24) هۆزانڤانا گەنج تریفە دۆسکی.

(25) چیایەکێ ددلێ مندا وەرارێ دکەت
ئەزەکێ ب پال چیایڤە بویمە کەڤر

(26) کێ ئاگر دزی ؟!
برۆمیتۆسێ .. هەڤالبەندێ مرۆڤان
یان زیوٚسێ .. خۆداوەندێ هەمی گرۆڤان
ما زیوٚسی .. پێ نەدزانی ؟!!
بۆ .. برۆمیت گونەهبارە ؟!!

کێ خۆشی دزی ؟!
زیوٚسی .. یان پندۆرایێ *
ما زیوٚسی پێ نەدزانی ؟!!
کو پندۆرا دێ دەرێ سندۆقێ ڤەکەت
بۆچی مرۆڤ .. نە سەردارە ؟!!
ما کی نا بێژیت ..
ل دەسپێکێ ژی هەر مرۆڤ بوو .. مرۆڤ

هیڤی ئینای و دانای و ڕانای ..

- پندۆرا (Pinndora) : ئەو ژنکە ئەوا زیۆسی سندۆقەکا مشتی تشت دایە ڤێ و ژێ خواستی کو نە ڤەکەت هەتاکو دگەهینتە سەر رویێ عەردی, لێ ب ریڤە پندۆرایێ سندۆق ڤەکر و هەمی خۆشی و ئەڤینی و تشتێن باش ژێ فرین , دەمێ ڤیای دەرێ سندۆقێ بگریت, هیڤی بتنێ ما بوو دبنیدا.

(27) خۆدا حافیز: سترانا محەمەد شێخۆی.

* * *

بەلاتینك

کەڤن کەڤن .. ل دێر زەمان
ل باژێرەکێ ئاگر پێڤە و .. مرن و ڤیان
کچکەك هەبوو
ل سپێدەهییان .. خوناڤەکا بوهارییان فێربویێ
یاری ب رویێ وێ دکرن و ستران بو پرچا وێ دگوتن
گول ژ ئەنیا وێ د وەرهان و ..,
عەڤر ددەستاندا دنڤستن
ئەڤ کچکا هە .. بەلاتینکەکا رەنگین بوو
جوان .. جوان , وەکو رەنگێ گولستانێ
بچویك .. بچویك , وەك چیکێن هویرە بارانێ
مەزن .. مەزن , وەك ڤیانێ (1)

نێچیرڤانەکێ ب ریە , بەلاتینك گرت و هەمی حەزێن گەرم و فیرهای کرنە د تەزینکێدا و بەستێ گرتن .. شەڤێ دادا و خەم گرنژین .. پیرەژنەکێ گوت بو من , ب شەڤێ نەچە بەر روبیاران . . .خەمێن ئاڤز دێ پێنگاڤێن تە هنگێڤن ..

(1) ڤیان .. رویێ گەشێ مێرانیێ یە
ئەیونێن گەرم ددەتە پەیڤا و ..,
دلێن شەرڤانان دبشکورن
پێنگاڤەکا زەبەلاحە بەرەف ئسمانێ بەرین و ,

گولێن دەنگا

بێهنا گولێن خانییان (2) هات
بەلاتینکیێ خوە ب کراسیێ زینیێ خەملاند
ددەستێن مەموی دا نڤست و خەون دیتن
خەونێن مۆر
خەونێن سەرمەدی
خەونێن کو رۆژەك بێت , بهێنە دی

(2) سترانەکا ئەزەلییە
ژ رەنگیێ گولا و باروێتا تفەنگان
(گەر دیێ هەبوا مە ئیتیفاقەک
ڤێکرا بکرا مە ئینقیبیادەک ..)
خەونێن مە دا بنە راستی و ..,
دا هژییێتن .. لسەر بانێن مە بەیداقەک .

ل کوژیەکیێ زاگروسی , گەرمیێ خوە کارکر و ل کومتیێ دەلانپەر ڤۆلکان پەقی .., برومیتوسی چرایەکیێ گەش ژیێ هەلگرت , شەڤ پیێ نڤاند .. حەزا فیرهای هشیارکر و بلبلێن چەنگ شکەستی و بریندار سەرهەلاندن و سترانەکا زارۆکێن نووگەهایی د ستراندن ....

گولستانا رەنگینە
مشتی گولێن خەملینە
رەنگ کەسك و سور وزەرن
لەش و جانیێ من لسەرن
ئاشتییا سپی رائێخا
دیلانەك خن هەل ئێخا
ژ رەنگان ئالایەك چێبو
رۆژا گەش ل نیڤیێ بو
ئالا کوردان بلندە
گولستانا پیێ رندە

کەڤن کەڤن .. ل دێر زەمان
ل باژێرەکیێ ئاگر پێڤە و .. مرن و ڤیان
پەلاتینکەك جوان هەبوو

فرینەکا خۆش و ئازاد سەرمەست کربوو
گلیزانکێن وێ ڤەدبوون و ئاسمانێ دویر
ببوو خەتیر
ئەڤ پەلاتینك .. کچکەکا جوان و شەیدا بوو
هیڤییەکا هەلاویستی دسینگێ وێدا پەیدا بوو
دیوار .. هەرفاندن
شیرهێن تابویێن تەبگرتی .. حەلاندن
سنوورێن چێکری .. بەزاندن و ..,
لبەر روناهیا چرایەکێ باباگورگور هۆزان خواندن
ئەڤ کچکا هە ..
نە خەونەکا هشیارییێە و نە هەپارە
نە هەلوەسا دیتنییە و نە کوڤانەك زای دووبارە
ئاسمانەکێ بارانییە و.. دلەکە مشتی هیڤییە
یا ژ ئاگرێ نەورۆزێ زای .. لەشەکێ پر روناهییە
ئەڤ کچکا هە .. تورینەکا کەرکوکییە .
*

ئەز و هەوێ

"1"
چاڤێن تە ..
دخلوەگەها عشقا متبۆیدا شەیدانە
پێنگاڤ من مێرانییەك دۆنکیشۆتییە
پەیڤێن شەلەژان ..
دشعرێ ئالیان و بەستێ گرتن
کا .. سترانەکا دی یا ئاهۆرایی ژ منڕا بێژە
نێرینێن تە یێن شەبەقی ..
هەلچوونێن من یێن نازك تێرکرن و ..

ڕپساندن ..، زەڤیێن تێهنی و ژ گیای خەریب.

"2"

چاڤێن تە ..

هندەك سوحبەتان دكەن .. تێناگەهم

هندەك پارچا ژ لەشێ من یێ خاڤ ..،

داگیردكەن

ئالاییێن من لسەر نا هژیێن .

"3"

ئەو سینگێ رویس

چاڤێن برسی لسەر داران چاندن

ئەو دێمێ سیس

شەهوەتەكا بێزارە لسەر گلیزێ پەیڤێ.

"4"

نڤێژێن تە یێن كەسك دپەرسگەها دلێ مندا

پێشبینیێن خۆشیێ دبارینن

كوفری یێن تە یێن سپی ب پیستێ منڤە

بەرەژەنگێن باوەریێ دكەنین

ما خۆشیێ .. ئەدرەسەكێ خویا هەیە ؟!!

ما باوەریی .. نیشانەكا بەلی هەیە؟!!

نزانم ..

باوەری ژ ئەنیا من دهەلێت و ..،

مەشكا ژڤانێ نوو دكێت

خۆشی .. بەلاتینکەکا عاشقە و هەکو تو دهێی
دزانم دێ هێت.

"5"

تو .. ئەوا نۆژ ب حەزا منڤە و
ئەوا حێبەتی دمتیا مندا
خەتیرێن دل هەلدبنەڤە و ڤەدمرێن
نسکافێیەکا شرین .. ژ دەستێن تە بەسە
کو سترانێن خەریبیێ ئاڤا ببن و ..,
شەمالکێن مە .. تەنا ب حەلیێن.

"6"

دناڤبەرا چاڤێن مەدا .. سترانەکە
سترانەکا ئەزەلییا بێ دەنگ و پەیڤ
سترانەکا بێ خەم و کەیف
سترانەکا مشتی شەهوەت.

"7"

بشکورینا تە یا موغری .. مینا هەوێ
من دلەرزینیت وەك بچویکا
دوهی نیڤرۆ ..
حورییەکا سپی لدەف من روونشت
ئەز دێ ژ بەهەشتێ دەرکەڤم ..
دلێ من چوو هرمیکا

"8"

ئەز دێ بارکەم ..

دلێ هنگۆ ب منڤە نەبیت

هەر جهەکێ پێنگاڤا من بکەڤیتە سەر

مالا منە

هەر پەیڤەکا جوان و هەژی

ژ همبانکا بای بێتە دەر

شعرا منە

"9"

لدەف مالا مە – ئەوا ب کرێ- مزگەفتەکە

ددوماهیا هەیڤەکێدا ..

پارێن کرێ .. من ڤێ نە بوون

مەلای گێولێ من یێ بەستی

ب راست و چەپاندا ڤاند و ..,

کریا من دا

"10"

ئو .. ل دوماهیێ

ئەز ژی وەکو هەموو سیاسییان

سیاسیمە !!!

هەر چ پارچا ژبەر لەشێ تەڤە مابیت ..

من نە دۆتی

دێ کەمە ڕستکا سەر بانی و ..,

سنجاتیێ پێڤە شۆرکەم.

حەسیدێ

کیسەلەکێ پشت کوڤل و بێ ددان و کێم مەژی
جار ل دێمی و جار ل ئاڤێ
شەش سەد سالێن رەبەق دێ ژی
نە دەین لسەرن ..,نە نڤێژ و نە رۆژی
نە ڤایرۆسێ کولبونا مێلاکێ لێیە و ,
نەژی پەرسیڤ هزرا خوە جارەکێ دبەتێ
نە هەڤڕکێ ئەدیبانە و نە هەڤدژێ سیاسەتێ
نە هەلوەسە داددەن لەشی و نەژی وەهم
ژیانەکە .. ئاسۆدەیە
نە خەمن , نە ژڤاندارییە و نەژی سەهم
لێ .. مرۆڤەکێ وەك من جوان ..,
زانا و هەژی
بتنێ بتنێ پێنجی سالێن شەڤ کورت و رۆژ ,
پر قەرقەشە
ژییەکێ پر نەخۆشی و ..,وەهم و ب ئارێشە
ناگەهم دەینا هەمیا بدەم
دەینێ باوەران ..
دەینێ جڤاکی و کرێیا خانی و دەینێ دەولەتێ
ئەڤ ژیێ کورت ..
ئەوێ ژ سەرخۆشییێ و بەکتریا و خەما تژی
هند نەمایە دێ فەنا بیت .. بیتە رەژی
کی دێ تەماحییا خوە بەتێ ؟!!.
* * *

شعر .. گرنژی

"1"

دناڤبەرا تبلا تە یا شەهدێ و ..
ئەوێ شاشا سرڕا دلێ تە خویا دکەت
وایێرەکا بارکرییە ..
ب هەستێن تەڕ
ب پەیڤێن جوان و یادێن خەمگین
ئێشانەکا هار
ژناڤ پەنجێن پێسیدینی ڤەڕست
قەفەسکا سینگێ تە .. قەڕست
ئۆ .. دلێ تە
ئەوێ ڤۆلکان ..
ئەوێ مەخەل ..
ئەوێ دەریا ..
ئێشان ژی دناڤ خۆدا ڤەشارت و ..
بو چیا

"2"

دناڤبەرا چاڤێن تە یێن پڕ نهێنی و
چاڤێن ئەشك نەڕشتی یێن دایکا حەمەی دا
کاروانەکێ پاییزیێ سەربۆرانە
سەربۆرێن کەسك
سەربۆرێن مۆر
سەربۆرێن سۆر
سەربۆرێن مشت ,..
ژ خۆشیێ و ئەڤینیێ و .. بویەرێن زۆر
وەك سنسلە ب لێڤا تەختیڤە دبن لوولاق
تەختیێ تە ژی ب شەهنازیێڤە دبیتە بۆراق

"3"

دناڤبەرا بەرێخۆدانێن تە یێن پرسیارکەر و ..
دێمیٚ من یێ سار دا
پێڤاژۆیا نووژەنکرن و یاخیبوونەکا ب دۆمانە
ڕاچێتەکا بێ رەحما تێکدا دەرمانە
فرەکا جگارێیە و ..
سوحبەتەکا نووکرنا شعرێیە
میرگەها خۆسەرا پەیڤانە ..
پەیڤێن عاشق
یێن شۆرەشگێر
یێن ڕەخنەڤان
پەیڤێن ئاییندەیی و رووڤەبۆیی و مشتی ژیان

"4"

چەندین گزیرتەییێن شعریٚ دەرگرتینە
لپشت ئەویٚ پەردەیا سپی .. نڤستینە
وەغەرەکا سیندبادی دل ئازراند
ئۆ .. دلیٚ تە ئەویٚ چیا
ڕپسی ژ خەرزیٚ هیڤیا و ..,

"5"

ئەو دختۆرا لهنداڤ سەریێ تە گرنژی
ئەز گرنژیم ..
حەمە و دایکا حەمەی ژی گرنژین
بەخچەییێ ئیسەران و کۆڤارا مەتین .. گرنژین
چووچکێن سەر کاژان و کاژ ژی گرنژین
قەلەمیێ بتنیێ و کاغەزێن تۆزگرتی گرنژین
بەرپەڕێن ئاڤز ب سەرهاتیێن تاخیێ کۆچەران و
ئەڤرۆ .. گرنژین
شعر .. گرنژی
* * *

* ئەڤ هۆزانە ب سەلمان کوڤلی هاتییە نڤیسین دەمێ کەفتییە نەخۆشخانێ و ب ناڤێ (سەلامەتی بیت .. کوڤلی) ل پاشبەندێ ئەدەب و هۆنەر ژ هەفتینااما ئەڤرۆ هاتییە بەلاڤەکرن.

هنار ..

هەبوو .. نە بوو

ل رۆژەکا وەکو ئەڤرۆ

تورینەکا نازك هەبوو .. دگوتنێ هنار

هیڤی .. ب کەزییێڤە دبون رووبار

دناڤ ڕەنگێن گولستانەك بوهاریدا

یاری دکرن .. چەپ و ڕاست

ژ نشکەکێڤە ..

دەنگێ تۆپان تەزینکەك بەردا سەرلەشی و

هەمی یاریوك بژالە بوون ..

سینگێ دایکێ ئارامگەهـ بوو

دلوڤانیا ئاسمانێ پان و ڕێژگەهـ بوو

دەمێ بێدەنگییێ دادای

مستەکا ئاخا گەرم و خوهدای

دلەپێ هنارێدا ما بوو ..

ماموستایا جوگرافیێ نەخشەیێ جیهانێ شرۆڤەدکر .. گرنژینەکا بێگونەهـ لسەر لێڤان هاتە نەخشاندن و ژ ترسێن دارێ ستیێ .. مژێ گرنژین داعویرا , چەند تیرۆژکێن زڤستانی روویێن هنارێ سۆرکرن .. دوو شاپەرێن سۆر پێڤە هاتن و لهنداڤ بەخچەیەکێ تەنا فڕی .. ل ڤەگەرێ دیت .. ستی یا وێ یا بویە بەبەغایەکا پەڕ وەرهایی و سیس , مینا شفکێ زراڤ .....

وێ تورینا دگوتنێ هنار ..

خۆناڤەکا سحارییان فێر ببۆیێ

یاری ب دێمێ وێ دکرن و ستران ..,

بو دلێ دونیایێ دگوتن

گول ژ پەیڤێن وێ دبارین و

عەڤر ددەستاندا دنڤستن ..

هەبیت , نەبیت .. ڤێ کچکا هە

تشتەکێ گەرم دبن کولاڤێ وێڤە دلڤیت

کوترێن پارتییان لسەر بانێ خۆ .. ب خودان نەکرن

ل رۆژێن بەفرینی .. خۆ نە ددا ئاگرێ ئێکەتییان

پەیڤێن شۆعییان لبن بالیفکا وێ .. نە نڤستن

خۆ چووچکێن رەوتی کومۆنیست ژی ..,
چ جاران نەدادا بوو سەر ئەنیا وێ
ئیسلامییان .. دەمێ ب زۆری و ژ نشکاڤە
چانتێ دەستێ وێ ڤەکرین..
نەستەلەك و
نێرگزەك و
دەفتەرکەکا هۆزانێن عشقێ .. تێدا دیتن.
هنار ..
کچکەکا نازك و جوانە
نە شەر دیتینە و ..,
نە دەنگێ گوللەیێن کوشتنێ بهیستینە
نە کارێن زەحمەت کرینە و ..,
نە چ جاران یێهنا خوهێ ژ جلکێن وێ هاتینە
نە برسێ کوونێ خۆ ل هناڤێن وێ ڤەدانە و ..,
نە خەمان چ جاران بسەر مژوولانکێن وێ دادانە
ژیان .. ددەستێن وێدا تەپەیەکا زارۆکان بوو
ئاشتی .. لبەر ئاوازێن هەناسا وێ تەنا دبوو ..

دوهی ب شەڤێ دڕادیوییێدا .. ئەتاتۆرکی .. گەف ل ماسیێن دیجلەی کرن, بوهار دخەو چوون , سڕێ دادا .., ترسێ کراسەکێ ئۆکسجینی کرە بەرخۆ .. لسەر پشتا بای سوار بوو .. هنارێ مستەکا ئاخا خوهدای دلەپیدا بوو ....

نە بەخچەیێن رەنگین ل بیرێ بوون و نە بوهار
نە سترانێن خۆشیێ ل بیرێ بوون و نە ژیار
ئەوا ل بیرێ .. غەدارە بوو
هیڤییەکا گەش و خۆشا شەهیدبوونێ و
یێهنا ئاخێ ..
هنارە .. هنار
دەمێ دکەڤیت .. دبیتە هزار
* * *